Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 26. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го ЛЮТОГО 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 10, 1981 No. 26. VOL. LXXXVIII.

Влаштовують виставку українських рушників

Ню Йорк, Н.Й.—У суботу, 21-го лютого ц.р., відбудеться відкриття виставки „Українські рушники", на якій буде показано 51 рушник із різних частин України.

Рушники, що їх у давні поганські часи український народ вважав за талісмани, сьогодні цінять за їхню декоративність. Як культурне явище рушники знаходимо не тільки в інших слов'янських народів (у болгарів, румунів, словаків) але також в ісламській та жидівській культурах, де їх звуть мандилями.

Ткані або вишивані рушники бувають від 39 до 167 інчів завдовжки та від 14 до 18 інчів завширшки. Вони відігравали важливу ролю в українських ритуалах народження, вінчання та похорону, також у святкуванні Різдва і Великодня.

Найпопулярніші взори на рушниках складаються з мотивів дерева життя, жіночих та геометризованих фігур, птахів, двоголових орлів, та стилізованих квітів.

Рушники здебільшого вишивали молоді дівчата, як частину свого віна. Часом уживали рушники в обрядах, зв'язаних з весіллям. Наприклад, коли приходили старости від імени молодого хлопця сватати дівчину, і вона згоджувалася вийти за нього заміж, то вона подавала їм рушники, які сама вишила, та перев'язувала рушниками старостів.

Цей ритуал з рушниками — це не тільки формальне привітання, але також акт „очищення", в якому молодого та його родину символічно приймали до родини молодої. До наших днів рушник залишився важливою частиною у ритуалих привітання гостей та весілля.

У мистецтві виробу рушників уживають різноманітні та складні вишивальні стібі і різну техніку тканя. Найдавніші, як також найславніші ткані рушники, що їх виробляли в місті Кролевець у північносхідній Україні, згодом стали невід'ємною частиною хатнього усаткування у центральній та північній частинах України. Їхній взір складається із горизонтальних смуг, вишитих червоними нитками, які зображували геометричні фігури та птахів. Лише в XIX столітті до кролевецьких узорів додавали мотиви церков та двоголових орлів.

Каталог до цієї виставки включає статті про ролю рушників в українських традиціях та рушники в інших культурах. 10 кольорових та 20 чорно-білих світлин прикрашують каталог.

Частину коштів на влаштування цієї виставки оплачено за рахунок фінансової допомоги від: New York State Council on the Arts та National Endowment for the Art.

Підготовляється антологія української драми англійською мовою

Прінстон, Н. Дж. — Управа НТШ Америки недавно призначила тисячу долярів на технічне викінчення антології модерної української драми в перекладі на англійську мову, що її підготовляє д-р Лариса Залеська Онишкевич. До антології входитимуть такі драми: „У пущі" Лесі Українки, „Майстри часу" Івана Кочерги, „Пророк" Володимира Винниченка, „Героїня помирає в першому акті" Людмили Коваленко, „Пляиета Сперанта" Олексія Коломійця та „Голод" Богдана бойчука. Драми перекладали різні особи. Редакція тексту є д-р Л.Онишкевич, а д-р Дейл Кол (режисер і лінгвіст з Прінстонського університету) займався редагуванням перекладу під оглядом сценічного примінення. Антологія буде готова до друку на весні.

В Чікаґо організують Раду лицарів Колюмба

Чікаґо, Ілл. — Розпочались заходи для зорганізування Ради лицарів Колюмба при українській католицькій парохії св. Йосафата. Ця Рада буде названа іменем покійного Владики Ярослава Ґабра, єпископа Чікаґської епархії. Офіційне встановлення Ради передбачено на неділю, 15-го березня.

Покищо члени-ініціятори розпочали заходи для придбання членства. Членом-лицарем Колюмба може бути кожний українець католицького віровизнання. Зацікавлених просять зголошуватись у Рудольфа Прессляка на телефон 736-2506, або в парохіяльному уряді св. Йосафата, тел. 625-4805. Рада відбуватиме кожного місяця свої наради в парохіяльній залі.

Р. Пресляк інформує, що першим публічним виступом лицарів Колюмба буде їхня участь у Службі Божій і Панахиді, яка відправлятиметься за душу св. п. Владики Ґабра в річницю його смерти в церкві св. Йосафата при 5000 Н. Камберланд в суботу, 28-го березня ц. р., о год. 7-ій вечора.

ШКОЛА ТАНКУ РОЗПОЧАЛА ДІЯЛЬНІСТЬ

Ірвінґтон, Н.Дж.— Школа українського танку—хореограф Микола Жуковин, розпочала в середу, 4-го лютого ц.р.свою діяльність Зайняття будуть провадитися кожної середи від 7-9 години вечора в приміщенні церкви св. Вознесіння при 650 Ірвінґтон авеню в Мейплвуді, Н.Дж. За інформаціями слід звертатися від 6-ої години вечером на телефон (201) 371—7806.

У ВІДПОВІДЬ НА АМЕРИКАНСЬКУ ЗГОДУ доставити Савдійській Арабії 60 модерних бойових літаків Ф-15 з потрібними для бомблення апаратами, речник ізраїльського міністерства закордонних справ Нафтаді Ляві пригадав, що Савдійська Арабія в усіх трьох великих арабсько-ізраїльських війнах узяла участь по боці арабів і це вимагає відповідних нових забезпечень для Ізраїля. Він заявив, що Ізраїль погодиться на стаціонування американських військ на своїй території.

УРЯДОВІ ЧИННИКИ Савдійської Арабії повідомили, що до їх портів, які вони поставили до диспозиції Іраку в часі війни з Іраном, прибули понад 100 модерних совєтських танків, що їх Савдійська Арабія відтранспортує до кордонів Іраку. Ті танки доставлені однією, чи кількома сателітними країнами . Совєтський Союз нібито відмовився доставляти зброю й амуніцію Іракові, але ті достави тепер виконують сателітні країни.

МОСКВА ЗНОВ АТАКУЄ ПРЕЗИДЕНТА ЗСА

Москва. — Засоби масової інформації СССР, а в першу чергу, пресові органи знову відкрили атаку на Президента ЗСА. Офіціоз російської совєтської республіки „Советская Россия" напав на президента Роналда Реґена, закидаючи йому, що він висунув безпідставні закиди під адресою СССР. „Советская Россия" поминула мовчанкою безчисленні докази, що підтримують твердження президента Реґена. Ще гірше заатакував Президента центральний орган партії „Правда."

Парафразуючи наголовок однієї з брошур Леніна, а саме — „Дитяча недуга лівизни комунізму", „Правда" назвала виступи президента Реґена „дитячою недугою влади." З метою представити президента Реґена в якнайгіршому світлі „Правда" пише, що Президент перед своїм публічним виступом, певно мусів радитися свого гороскопу й це дало йому підставу говорити про намагання СССР домінувати над світом. При нагоді нападу на президента Реґена „Правда" засудила й усіх інших президентів ЗСА, пишучи „Майже кожен новий президент терпить від дитячої недуги влади."

В тому самому числі „Правда" також заатакувала й членів кабінету президента Реґена, а саме — державного секретаря Александра Гейга і секретаря оборони Каспера Вайнберґера, закинувши їм, що вони виголошують войовничі промови, а це в той час, коли обидва секретарі аналізують тільки совєтську аґресію й узагалі російський імперіялізм. „Правда" цинічно перекручує факти, приписуючи американцям свої власні зловживання. „Аґресивні, войовничі промови, що їх ми чуємо з-над Потомака мусять викликувати не що інше, як тільки стурбування у світовій публічній опінії", — написала вона.

У світі

У ТРАВНІ ВІДБУДУТЬСЯ вибори президента на Філіппінах. Кандидуватиме знову теперішній президент Фердінанд Маркос. Лідер опозиції Джерардо Роксас заявив, що опозиція не буде висувати свого кандидата у цих виборах і тому він кандидувати не буде. Зате він іменем опозиції запропонував, щоб у найближчих трьох місяцях відбути конституційну конвенцію й ухвалити нову конституцію. В часі великого прийняття, що його влаштувала опозиція в готелі Гилтон в столиці Філіппін, Манілі, Роксас заявив, що опозиція не має виглядів вибрати свого кандидата президентом і тому вона мусить насамперед боротися за зміну конституції. Зміни конституції хоче також теперішній президент Маркос, але він хоче перевести закон, який уможливив би йому поновно кандидувати на президента. Роксас пояснив, що участь у президентських виборах зміцнила б леґальну базу президента Маркоса, а опозиція хоче цього уникнути.

СЕНАТОР ДЖОН ҐЛЕНН, демократ з Огайо, поставив формальну пропозицію Білому Домові стримати доставу збагаченого урану до Індії. ЗСА зобов'язалися доставляти такий уран як пальне для величезної електрівні в Тарапур, а індійський уряд зобов'язався не вживати того урану для виробу атомової зброї. Тепер уряд Індії Ґанді повідомив, що він той уран перероблятиме на плутоній, з якого можна робити бомби. Хоч індійський уряд не заявив, що він таким чином хоче мати матеріял для майбутніх атомних бомб, але з огляду на існування такої небезпеки, а навіть очевидність, що власне для цієї цілі Індія плутоній продукуватиме, Індія зломила своє договірне зобов'язання і цим самим звільнила ЗСА від їхнього зобов'язання. Справа проста, але рішення ускладнене тим, що Індія щораз тісніше пов'язується з Совєтським Союзом, і відмова доставити їй збагачений уран ще більше штовхатиме її у тому напрямі. Такий уран дістане вона від СССР.

В ПАРИЖІ, ФРАНЦІЯ, відбулася чергова зустріч президента Франції Валері Жіскар д'Естена з канцлером Західньої Німеччини Гельмутом Шмідтом. В центрі їхньої уваги була нова міжнародна політика ЗСА, яку започаткував президент Реґен. Обидва державні мужі прийняли це до відома тим більше, що це зближується в якійсь мірі до нового французького оформлювання політики у відношенні до СССР. Останньо президент Франції Жіскар д'Естен з'ясував, що в нових умовах політику Заходу у відношенні до Москви радше слід формулювати, як політику стабілізації, тобто шукання утривалення миру, як детант, шукання зближення і співпраці. В розмовах також багато часу забрав польський комплекс. Обидва достойники підкреслили, що вони ні в якому разі не погодяться на вжиття Москвою зброї в полагодженні польських справ.

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН іменував нового керівника відділу Людських прав у Державному секретаріяті. Дотепер пост керівника того відділу мала Патришія Дерієн. Після її уступлення президент Реґен на це місце номінував Ернста Лефевера. Одночасно з номінацією на пост керівника відділу Людських прав Левефера номіновано асистентом державного секретаря. У Вашінґтоні пов'язують це з поширенням поля захисту людських прав, в яке тепер включено також боротьбу з тероризмом. Тероризм гірше всього загрожує людині і її людським правам, а навіть у численних випадках позбавляє її життя, хоч вона зовсім не причасна до справ, в яких ведеться боротьба, або триває спір.

НАД КУПНОМ лондонських „Таймсу" і „Сандей Таймсу" австралійським підприємцем Рупортом Мардоком знову завис знак запиту. Теперішній власник лорд Томпсон з Канади заявив, що коли не продасть тих видань у найближчому часі, то зліквідує їх з приводу великих втрат. Мардок погодився купити видання й договорився стосовно ціни, але, як звичайно, поставив передумовою контракт з усіми трейдюніонами, члени яких працюють у тих видавництвах. Власне постава робітників і профспілок є головною причиною великих втрат обох видань. Мардокові не вдалося договоритися з ними і він заявив, що як до 12-го лютого не заключить з ними умови, то відкличе свою пропозицію.

ІЗРАЇЛЬСЬКІ КОЛА ВИЯСНИЛИ докладніше свою поставу в справі стаціонування американських частин на терені Ізраїля. Нафталі Ляві, речник закордонних справ Ізраїля, пояснив: „У минулому багато разів було сказано з нашого боку, що ми готові дати до диспозиції американським військовим частинам потрібні їм улаштування. Але ми не хочемо, щоб вони нас захищали, бо ми робимо це самі."

ІРАНЦІ ЗВІЛЬНИЛИ АМЕРИКАНКУ

Теґран, Іран.— Згідно з повідомленням швайцарської амбасади в Теґрані, яка заступає американські інтереси з огляду на зірвання дипломатичних стосунків між ЗСА і Іраном, американську громадянку з Емгерсту, коло Боффало, Синтію Б. Дваєр передано після „суду" до диспозиції швайцарської амбасади, яка відтранспортує її першим літаком додому через Відень. Таким чином в іранській тюрмі є ще тільки один американський громадянин — Зія Хан Насрі, афганець з походження, який прибув до Ірану з місією допомагати афганським самостійникам і якого іранці заарештували й дотепер недідомо, де він перебуває. Іншого американського громадянина Моґі Собґані, іранця з роду, який мешкає з родиною в Лос Анджелос, звільнено минулого тижня.

Синтія Дваєр, по професії журналістка, мати троїх дітей, полетіла в квітні минулого року до Ірану, щоб зібрати матеріяли до циклю статтей про іранську революцію і її наслідки. 5-го травня її заарештували після того, як підіслані тайні співробітники поліції провокували її на різні акції і розмови. На суді вони зізнавали проти неї. Прокуратура закидала їй шпигунство, підготову бойових акцій тощо. Скінчилося засудом на дев'ять місяців, саме стільки, скільки вона сиділа у слідчій тюрмі. Представник швайцарської амбасади, який прислуховувався перебігові процесу „революційного трибуналу", заявив, що це не був суд, а щось у роді судового переслухання.

Загальна опінія репортерів закордонних газет у Теґрані вважає, що звільнення Дваєр спричинене важкою внутрішньою ситуацією Ірану, а „суд" відбувся для того, щоб зберегти обличчя революційних органів в Теґрані, а головно ісламських фанатиків, які переводять такі арешти. Внутрішнє положення в Ірані щораз складніше і небезпечніше. До боротьби між ісламським крилом і ліберами, які гуртуються довкола президента Бані-Садра, долучилася хвиля виступів лівих елементів, які починають виходити на вулицю зі своїми протестами й вимогами. Минулого тижня таку демонстрацію, в якій взяли участь понад п'ять тисяч учасників, розігнали при помочі поліції боївки ісламських фанатиків. У часі зударів чимало було ранених, але тільки одну особу вбито.

Іншою внутрішньою зростаючою загрозою є курдські повстанці, про яких сказав іранський головнокомандуючий Фоліолляг Фаллягі, що вони були головною причиною невдачі недавньої офензиви іранських військ проти Іраку.

В Америці

В НЮ ЙОРКУ несподівано зросло зацікавлення театральним мистецтвом. І так відвідування театрів глядачами збільшилось у цьому театральному сезоні на непередбачених майже 25 відсотків, не зважаючи на різке підвищення цін за квитки. Тепер відвідуються театри вдвічі більше, як було, наприклад, сім років тому, і ні власники театрів, ні режисери-постановники не вміють пояснити цього відрадного для них і для зросту культури явища.

В ЗВ'ЯЗКУ З ОЩАДЖУВАННЯМ палива для огріваня мешкань і таких заходів, як перехід на печі, в яких згорає дерево, ізолювання домів, заліплюючи всі щілини вікон, ізолювання стін будинків такими матеріялами, як алюмінієвий „фойл" чи відомий „формальдеґід-фом" та інше, — треба пам'ятати про небезпеки, які при цих заходах можуть виникнути і виникають, — попереджують федеральні експерти з Вашінґтону. Якщо вживати піч на дерево, треба добре забезпечитися від пожежі, бо випадки пожеж збільшилися через це в деяких стейтах вдвічі; заліплювання всіх щілин, в які продуває вітер, не цілком добре, бо доплив чистого повітря в дім потрібний крім усього для огрівальної системи, щоб вона ефективно працювала, і також зауважено, що хвороби верхньовіддихових шляхів частіше трапляються людям, які живуть у недобре вентильованих помешканнях. У випадку вживання ізоляційного матеріялу також існує небезпека: коли алюмінієвий „фойл" вживати не за правилами, можна збільшити кількість вологи в стінах, які не висихатимуть через цю фольгу і дерево під нею гнитиме; знову ж вищезгаданий „фом" є в багатьох випадках трійливий.

ЗМІНИ В БІЛОМУ ДОМІ стосуються навіть портретів, що тепер висітимуть в резиденції нового Президента. Так президент Роналд Реґен наказав вивісити портрет 30-го президента ЗСА Калвіна Куліджа і Двайта Айзенгавера, 34-го президента, на почесних місцях в Білому Домі. Кальвін Кулідж був республіканським Президентом у роках 1923-1927, і Двайт Айзенгавер, теж республіканець, — в роках 1953-1961. На запит, чому саме їх? — президент відповів, що Куліджа він подивляє, що той зумів справді зменшити заборгування Уряду — внутрішнє заборгування американської держави (national debt), а щодо генерала Айзенгавера, то, очевидно, Реґен зажартував, що він любить Айка за те, що в грі в ґольфа Реґенові вдалося обіграти Айзенгавера вже у першій грі і виграти...10 долярів, — пише „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 9-го лютого.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД запропонує незабаром нову ощадностеву програму, яка з однієї сторони заощадила б Урядові кількасот мільйонів долярів, але з другої скривдить бідну і середню верству населення, яка і так, якщо говорити про пенсіонерів і хворих чи дійсно потребуючих, живуть в убогості. Нова програма передбачає скорочення фондів на харчову допомогу („фуд стемпс"), безплатне харчування для бідних дітей в школах, допомогу безробітним, які втратили працю. Потерплять також: програма міжпростірних летів, допомога містам, мистецтву тощо.

АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ Дженерал Моторс вирішила перенести з Ню Йорку до Детройту свої бюра, щоб тим самим заощадити кілька мільйонів долярів. Це рішення однак сильно вдаряє по програмі посадника Едварда Кача, який робить всі заходи, щоб втримувати компанії в Ню Йорку, бо вони затруднюють тисячі робітників і тим самим зменшують число безробіття в місті. В наслідок цього рішення біля 1,000 робітників втратять свою працю і будуть змушені звертатися до вже і так сильно обтяженого фонду безробіття за допомогою.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН відвідав в середу, 4-го лютого ц. р., Капітоль і, зустрівшись там з провідниками обидвох палат Конґресу — республіканцями і демократами, шукав в них підтримки його економічної програми.

ВАРШАВА СТОСУВАТИМЕ ТВЕРДУ ЛІНІЮ ПРОТИ ДИСИДЕНТІВ

ПРОГОЛОШЕНО ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК

Варшава, Польща. — Урядові чинники проголосили в неділю, 8-го лютого ц. р., що вони заміряють перевести докладне слідство діяльности дисидентських груп у Польщі, зокрема Комітету для соціяльної справедливости (КОР), групи, яка, на думку уряду, стоїть найближче до вільної профспілки „Солідарносьць".

Всі ці заяви вказують — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти, — що Компартія і уряд вирішили застосувати тверду лінію проти усіх дисидентських груп, а у висліді цього може дійти до нового непорозуміння між урядом і вільною профспілкою, яка у виїмково тяжких хвилинах боротьби за свої права була змушена користуватись послугами дисидентів, зокрема КОР.

Вміжчасі „Солідарносьць" заповіла загальний страйк в деяких місцевостях, що сталося у наслідок провалу переговорів між урядовою делеґацією і представниками профспілки.

Проголошення твердої лінії у відношенні до КОР й інших дисидентських груп наступило у наслідок довших нарад Політбюра і уряду і, як здогадуються західні дипломати, на вимогу Москви й сателітних держав. Раніше, деякі лідери КОР, між ними Адам Міхнік і Яцек Куронь заявляли, що вони цілком не скривають своєї допомоги для вільної профспілки і, що чергові арешти їхніх членів викличуть солідарну поставу КОР і профспілки.

У зв'язку з кризою в Польщі на Заході знову заговорили про можливість совєтської військової інтервенції.

Криза в Ірані поглиблюється

Теґран, Іран. — Іранські керівні чинники вирішили вислати спеціяльних висланців до 30 різних країн з метою вияснити поставу Ірану та його наміри й по можливости прихилити до нього якнайбільше держав. Перед висилкою цієї тридцятки, крім різних урядових чинників, сам аятолла Хомейні давав їм поучення й інструкції. Рівнобіжно зі спробами впливати на міжнародну публічну опінію іранські керівні кола загострюють взаємну боротьбу.

Як подала іранська преса, Хомейні говорив наміченим висланникам: „Ми знаємо. що в нас є труднощі. Ми знаємо, що продажні люди спенетрували революційні організації. А деякі іранці кажуть, що краще було за володіння шаха, як тепер. Але чому ті критики не згадають, що ми для народу зробили?" Голосним відгомоном цієї критики і внутрішніх конфліктів є внесок 23-ох членів парляменту перевести дослідження справи захоплення американських закладників і їхнього звільнення. Але найдальшейдучу пропозицію висунув аятолла Гоятоліслям Садек Кальхалі, відомий керівник „революційних" судів, якого в Ірані називають катом. Кальхалі виступив у парляменті й перестеріг перед існуючою вже небезпекою. Він, між іншим, сказав: „У цих вирішних днях, коли ворог зізовні і знутра чекає тільки на відповідну нагоду, ми мусимо бути з'єднані. Якщо Бані-Садр може виелемінувати конфлікти, хай він це зробить. А якщо Ісламська республіканська партія є їхньою причиною, розв'яжім цю партію."

Радикальна пропозиція аятолли Кальхалі пояснює, чому аятолла Хомейні відмовився засудити президента Бані-Садра, не зважаючи на таку вимогу з боку Ісламської республіканської партії, яку очолює ще інший аятолла, а саме — Бегешті.

Дальшою причиною поглиблення взаємної боротьби є приїзд групи ісламських лідерів, які походять з Пакістану, Туреччини, Банґлядешу, Ґамбії, Ґвінеї, Сенеґалю та ПОВ з метою склонити іранських лідерів до перемир'я з Іраком. Дотепер Іран категорично відкидав такі пропозиції, розраховуючи на успіхи на полі бою з Іраком, коли ж тепер ті надії не оправдалися, частина іранських лідерів хоче перемир'я.

Вміжчасі на фронті не кращає, а навпаки поширюється терен курдського повстання, а офензива іранської армії повністю вичерпалася.

Викладатимуть курс з економії України

Сиракюзи, Н.Й. (мюб). — Д-р Микола Ю. Богатюк, професор економіки Ле Мойн коледжу в цьому місті у весняному семестрі 1981 року читатиме курс Економіка 413 п.н. „Вибрані питання з економічної історії Европи", який буде повністю присв'ячений економічній історії України. Цей трикредитний курс відбуватиметься двічі у тиждень — у понеділки та середи в годинах від 3:30 до 4:45 по полудні. За ближчими інформаціями телефонувати на число (315) 446-2262 або до коледжу — (315) 446-2882.

Курс Економіка 413 — це оглядові лекції з проблем европейської економіки від індустріялізації досьогодні, з наголосом на економічні інституції, економічну політику та процеси, з допомогою яких европейські економіки досягли сьогоднішніх високих рівнів економічного розвитку. Як сказано у каталозі Ле Мойн коледжу, цей курс „буде розглядати економіку України, другої за величиною совєтської республіки. Далі обговорюватимуться відносини між державою та економікою, центром і периферіями, вплив політичних процесів на економічні справи та роля України у всесоюзнім та міжнароднім контексті".

ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ відбув особисту політичну конфронтацію з басками-сепаратистами. Король Хуан Карльос узяв особисту участь у сесії провінційного парляменту басків, яка відбулася в місті Ґверніка, ославленому одноіменним образом Пікассо. На цьому образі Пікассо представив жах еспанської громадянської війни, у якій національні війська, ведені генералом Франком, перемогли ліві, ведені у великій мірі комуністами. Образ Ґверніка став також одним із найкращих узорів нової течії в малярстві. Коли король почав промовляти, сепаратисти почали вигукувати і переривати його. Король спокійно очікував, доки вони не закінчать, а коли вони не переривали свого заколоту, парляментарна ґвардія усунула їх, і король спокійно закінчив свою промову, яка викликала загальне схвалення.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Хто тепер у Мадриді?!

Після кількатижневої різдвяної перерви — розпочалася друга стадія конференції 35-ох европейських держав плюс ЗСА і Канади, в справі перевірки чи і наскільки виправдалися надії, прив'язувані до Гельсінкського договору, підписаного в 1975 році. Тому, що у тому Гельсінкському договорі визнано теперішній територіяльно-політичний стан в Европі, то Совєтський Союз, якому залежало на такому санкціонуванні вільним світом кордонів його імперії, погодився також на клявзулю про громадянські права.

Однак він це зробив, знаючи згори, що тієї точки Гельсінкського договору СССР не буде дотримуватися. Усі протести проти порушування Москвою людських прав — совєтський уряд відкидає, як втручання в його „Внутрішні справи".

Проте в Гельсінкському договорі застережено, що будуть відбуватися конференції сиґнаторів того договору задля перевірки його вартости. На першій такій „перевірочній" конференції у Беоґраді свобода рухів членів того зібрання була сильно обмежена самим фактом, що конференція відбувається на території комуністичної країни. Продовження тієї конференції у Мадриді дало свобіднішу руку делеґатам.

Особливо делеґати ЗСА і Британії гостро і різко атакували і таврували СССР за порушування прав людини. Була теж там численна, поважна і дуже активна українська делеґація з різних груп, установ і організацій, включно із СКВУ.

Українська вільна громада в ЗСА збентежена і стурбована, що дотепер якось не чули ми, хто репрезентуватиме вільних українців у другій частині конференції у Мадриді. Про першу частину появилася навіть невеличка брошура, що її видало Закордонне Представництво Української Гельсінкської групи п.з. „До нашої участи в правозахисному Мадриді". Але там теж нема ні слова про те, хто тепер поїхав чи поїде до Мадриду.

Практично, однаково конференція в Беоґраді, як у Мадриді ледве чи дасть щось більше, як тільки прилюдне, на великому міжнародному форумі наталрування совєтського режиму і виявлення його дійсного обличчя. Як усі диктаторсько-тоталітарні режими — так само режим у СССР не змінює своєї монопартійної диктаторської сстеми ані своїх імперіялістичних цілей під впливом будь-яких міжнародних конференцій. Але Москва теж знає, що було б для неї недобре, якщо б вона опинилася у морально-політичній ізоляції у світі. Москва ставиться до всіх міжнародних зібрань — як і до Об'єднаних Націй — як до форуму своєї пропаґанди.

Але нам, українцям залежить також на тому, щоби використовувати такі форуми для ширення української правди і для демаскування злочинного характеру Совєтського Союзу та його кремлівських правителів. Тому нам залежить і на представництві у другій частині Мадридської конференції.

Замість плекати внутрішню сварку, пора вирішити всім тим чинникам, які цікавилися українською репрезентацією у першій частині Мадриду, проблему участи українців також у другій частині тієї важливої міжнародної конференції.

Т.Т.

ТРАГЕДІЯ ЛЮДИНИ В СССР

Совєтська статистика завжди була і є засобом совєтської політики, як і все інше в комуністичній системі. В світі завданням статистики є виявляти й представляти людям у цифрах фактичний стан у різних ділянках життя. У СССР статистика — це засіб пропаганди, дезінформації, вигадок та маніпуляцій, а не раз навіть наклепів. Та, не зважаючи на це, проти волі кремлівських володарів статистичні дані подавані офіційно в Совєтському Союзі, іноді виявляють дійсний стан у тій тюрмі народів.

37 мільйонів

Це ж дані совєтської статистики цитує Іван Дзюба у своєму шедеврі „Інтернаціоналізм чи русифікація", виявляючи народовбивчу політику совєтської Росії. Зі совєтської статистики подає І. Дзюба ту трагічну для українського народу цифру 37 мільйонів. Надовго перед Першою світовою війною царська статистика ствердила, що українців є 37 мільйонів, а понад 40 років пізніше так само російська статистика, тільки цим разом совєтська, ствердила, що українців є ...37 мільйонів у СССР! Якщо б це подавало інше статистичне джерело, то Москва накинулася б на нього з піною на вустах, а в тій ситуації треба було їй в Сірка очей позичити. Ця одна цифра так вірно характеризує совєтське народовбивство, що її самої повністю вистачає, щоб переконати навіть найбільш засліплених прихильників СССР, очевидно, з вийнятком різних наших проґресистів і інших слуг „атєтества чужого", що за шмат, і то малий гнилої московської ковбаси, розхвалюють, яке то добре російське ярмо.

Ясно, що большевики не могли пройти попри ці трагічні цифри й замовчати їх. І тому вони у своїх офіційних виданнях щораз частіше вертаються до питання катастрофального зменшення числа населення за часів совєтської влади. Тільки що Москва і її нацменські помічники шукають за причинами того стану всюди, тільки не там, де треба, тобто не в совєтській системі і в російському імперіялізмі. Деякі совєтські видання навіть пробують підсувати, що на Україні це українські націоналісти винні в цьому. Та це таке очевидне безглуздя, що й вони з ним не дуже носяться. Бож дефіцит населення у Совєтському Союзі за роки совєтського режиму йде в десятки мільйонів людей. Найбільші оптимісти обраховують той дефіцит на коло 60 мільйонів душ, інші ж зближаються до жахливої цифри 100 (сто) мільйонів замордованих, закатованих, виголоджених. Не важливе котра цифра ближча правди, бо і мінімальна і максимальна кричать страшною мовою. Во істину — це жахливий гарач, що його заплатили народи й далі платять за совєтську владу і за „щастя майбутньої комуни", яка ніколи не прийде.

Зріст смертности

Але помилявся б той, хто думав би, що в СССР наступили тепер якщо не радикальні зміни, то якесь покращання, що люди живуть по-людському, ховають і вирощують дітей, як це діється у всьому світі. На жаль, хоч тепер немає 15 і більше мільйонів у концентраційних таборах і ціла фльота „чорних воронів" не влаштовує нічних полювань на людей, але по-людськи під большевиками таки жити не можна. Декілька місяців тому американські демографи у співпраці з демографічними установами і експертами інших країн на підставі совєтських даних ствердили, що протягом п'яти років — 1970-1975 — смертність немовлят збільшилася у СССР на понад 30 відсотків. Та не тільки це. Смертність серед населення збільшилася так видатно, що Совєтський Союз під тим оглядом упав до рівня відсталих промислово й цивілізаційно країн Південної Америки й Азії. Ник Еберштадт, дослідник із Гарвардського центру студій населення, на підставі всебічних студій, переведених тут та в інших країнах світу, навіть в СССР у Совєтському Союзі минулого року засудили совєтського вченого Дядкіна на три роки тюрми за виявлення в науковій праці тих даних! — написав в Ню Йорк Рів'ю оф букс: „Міряючи здоров'ям народу, Совєтський Союз вже більше не є розвиненою країною".

Очевидно, що такий катастрофальний стан здоровельности в СССР мусів привернути до себе увагу вчених світу. Аналізуючи совєтські життєві умови, вони ствердили, що різні соціяльні явища й умови побуту людини в СССР причиняються до цього. На одному з перших місць є масовий алькоголізм. Совєтська преса, особливо льокальна, сповнена картинами про пияцтво і п'яних. Держава мусіла завести спеціяльну публічну установу „витверезник", куди привозять п'яненьких, які засмічують публічні місця. Совєтська преса постійно пише про п'яних під час праці, про п'янство в часі віддиху, про п'янство вдома та про п'янство при кожній нагоді і без нагоди. Починається п'янство від сніданку, або й перед ним і триває аж до сну дома, або в буцегарні.

Дальшою причиною є медична опіка. Це правда, що в СССР медична опіка безплатна, але вона і низькоякісна. Масова гігієна й масова терапевтика нижче всяких вимог, умови на заводах в місцях праці, як читачі знають зі совєтської преси, скандальні, витискання поту з працюючих гірше тих картин з доби раннього капіталізму в Англії, що їх так гарно порозписував Карло Маркс. А до того долучуються такі співчинники, як сірість життя, що породжує неохоту жити й байдужість, безвиглядність і безперспективність. Усі обіцянки про „краще завтра" залишилися на папері. Накінець непевність людини і зроджений нею неспокій, бож ніхто не знає ні дня, ні години, коли „органи" застукають до дверей, або покличуть вияснювати якесь слово, кинене припадково в розмові. Все це створює атмосферу, в якій людині важко жити та яка не лише позбавляє життя краси й життєвої різноманітности, але й укорочує його.

Людина сходу Европи та й тої частини Азії, що поневолена в СССР, тверда й загартована, вона видержлива й запопадлива, але й це не допомагає витримати в СССР. На Захід попадає щороку чимало туристів з-поза залізної заслони. На їх лицях виписана їхня доля. Пригляньтеся їм і побачите безодню людського горя.

З господарського життя

Канадська державна нафтова компанія — Петро — Канада — повністю викуповує нафтову компанію „Петрофіна Канада лтд" з Монтреалю. Є це частина реалізації господарського пляну теперішнього федерального уряду в Оттаві „канадизувати" економіку Канади. Понад 12 мільйонів уділів, які закуповує Петро-Канада, коштуватимуть 1,46 більйона долярів. Петрофіна Канада лтд є власністю Петрофіна Спілка Акційна з Бельгії, в якій репрезентовані бельгійські, французькі й інші капітали. Після продажу нафтового відділу Петрофіна СА з Бельгії продовжатиме свою господарську активність в Канаді, концентруючись на розшуках за ропою і бурінням та перерібках з ропи. В продаж входять нафтові терени й нафтові активні шиби, які продукують тепер понад 17,000 барилок ропи денно, копальні земного газу з продукцією коло 80 мільйонів кубічних стіп денно, рафінерія в Монтреалі, 8 відсотків уділів у Синкрюд Канада, фірми, яка добуває нафту зі смоляних пісків, та понад тисячу газолінових станцій, порозкиданих по цілій Канаді.

Японські підприємці за посередництвом японського уряду перестерегли уряд і господарські кола КНР, що вони готові застосувати господарські санкції, якщо китайці й надалі відкликуватимуть заключені, підписані й розпочаті спільні господарські проєкти. Таких відкликів і скасувань різних проєктів останнім часом щораз більше і це не тільки наносить великі шкоди японським фірмам, але дезорганізує й хаотизує їхню господарську політику. Два тижні тому Пекін відкликав і уневажнив контракт на будову величезного сталевого комплексу в Баошан під Шанхаєм. Японські контракти в побудові того величезного комплексу перевищували суму двох більйонів долярів і їх уважали символом глибокої співпраці між обидвома країнами та їхніми господарськими установами. Тиждень після того китайська Державна корпорація технічного імпорту анулювала контракт з японськими фірмами на будову ланцюга петрохемічних виробництв в Нанджінгу (колись Нанкінг), Пекіні та Шенґлі. Деякі з японських компаній, що вже почали роботу, понесуть втрати в сотні мільйонів долярів.

Совєтський Союз, — як подає з Відня Ассошіейтед Пресс, — підніс значно ціни на свою нафтову ропу, яку він продає сателітним країнам. Згідно з калькуляцією віденського Інституту порівняльної економіки, це дасть коло 40 долярів за барилку.

Одного дня світова преса повідомила, що Франція не зважаючи на війну **Іраку з Іраном, доставила Іракові, п'ять наймодерніших бойових літаків „Міраж", та що це початок достав, а на другий день французька преса повідомила про підписання нового господарського договору між групою французьких промислових фірм і іракським урядом на побудову водопровідної системи до Багдаду, столиці Іраку. Цілий контракт є на 920 мільйонів долярів, але додаткові роботи, які будуть в майбутньому пов'язані з тим проєктом підуть ще в десятки, або і більше мільйонів долярів. Франція, так як і інші країни, проголосила невтралітет у конфлікті Іран-Ірак, але той невтралітет триває так довго, як довго це не заторкає її інтересів. Коли ж її інтереси вимагають цього, то завжди знаходиться оправдання для його нарушення.**

Минулого року, ще перед державним переворотом у Туреччині, наслідком якого військова хунта перебрала владу, Туреччина опинилася на березі банкрутства. Західні держави не лише самі взялися її рятувати, але й спонукали банки дати Туреччині велику допомогу в низьковідсоткових позичках. Таких позичок назбиралося на 3,2 більйона долярів, а дала їх група 16 банків. Кредити ті Туреччині допомогли, але з біди її остаточно не витягнули, бо до цього ще треба розумного й добре зорганізованого зусилля цілого народу, або його значної частини. Тепер Туреччина не може ще навіть сплачувати повністю відсотків. Наслідком цього турецький уряд звернувся до своїх кредиторів з проханням змінити платності й висоту відсотків. Банки погодилися продовжити платності від семи до десяти років, але відсотків знизити не погодилися.

У подібних платничих труднощах опинився Пакістан. Пакістан винен закордонові коло 10 більйонів долярів. В близькому часі мав він сплатити з того 280 мільйонів долярів, одначе державна каса не розпоряджає такою резервою, а платності в пакістанській валюті закордонні банки акцептувати не хочуть, тільки вимагають девіз. Уряд Пакістану не мав іншого виходу, як попросити мораторіюму в кредиторів. Банки на той мораторіюм погодилися, бо не мали іншого виходу. Але це тільки збільшило існуючі вже побоювання про долю кредитів неіндустріяльним країнам. Відсталі господарсько країни мають дотепер понад 500 більярдів кредитів. Постала небезпека, що ті держави ніколи такого заборгування не зможуть вирівняти.

К. Церкевич

ПРАЦІ ПРО ДРУКАРСТВО ВОЛИНІ

Максим Бойко. „Острозька Дерманська друкарні", Блумінґтон, Інд., Т-во „Волинь" в Торонто 1980 рік, 152 сторінок. Його ж: „Книгодрукування у Почаєві і Крем'янці та мандрівні друкарі", там же і це саме в-во, 1980 рік, 162 сторінок. (Праці Осередку Бібліографії Волині, ч. 16 і 17). Заголовки також англійською мовою.

Автор обох праць — ініціятор культурного руху волинян за кордоном та основник Інституту Дослідів Волині у Вінніпезі 1949 року і секретар його до 1960 року, а в 1967 році основник Осередку Бібліографії Волині в Блумінґтоні, Індіяна. Під серією цього останнього веде дослідну і видавничу діяльність.

Наші окраїнні волості не стали в минулому предметом дослідів, тому багато справ закриті перед нами невідомим, теж нема зібраного матеріялу і тут саме трудність, бож без належних архівів важко досліджувати минуле України. Але М. Бойко, шукаючи за розв'язкою цих трудноців, знаходить свій шлях: він власним змістом пов'язує між собою компіляції різних авторів, робить висновки та вказує на потреби пильніше дослідити якусь ділянку у цім випадку — друкарство Волині.

Вищеназвані праці історично-бібліографічні. В першій назві згадано минуле та названо друковану продукцію книжок Острога та Дермані. Між рядками зібраних компіляцій автор вказує на недоречність російської публіцистики щодо „місійної ролі" Івана Федорова-Федоровича, втікача з Москви в Західню Україну, де він у Львові видав Апостола в 1574 році, а в Острозі 1578-1583 роках — п'ять інших книжок. Російські дослідники поминають всі полегші життя І Федоровича — еміґранта, що він тут дістав азиль, став вільною людиною, продовжував свою друкарську працю та сильно наголошують його друкарську ролю. Поминають, що в Острозі князь Констянтин К. Острозький давав на видання книг великі суми грошей, збудував друкарню, перекладова комісія Гуртка вчених при Острозькій Академії переклала Біблію, а друкар виконав тільки одну частину праці. Таким чином належне треба віддати й українським просвітянам того часу.

На схилі свого віку князь Констянтин К. Острозький переконався, що Люблинська унія, 1569 року, зовсім придушила українську культуру, тому він основав Академію в Острозі коло 1577 року, запросивши сюди вчених того часу включно з чужинцями та збудував друкарню, яка видала від 1578 до 1612 років коло 30 книжок, але їх всіх ще не відкрито. Цій важливій події в житті українського народу присвячена вищеназвана перша праця. Це був час церковної міжусобиці, яка сильно припинила культурний розвиток, роз'єднала сили та внесла ворожнечу між українським народом.

Від заіснування друкарства в Острозі, воно вже не припинялося. Вслід за ним почали виникати „мандрівні друкарні" (помилково їх називають „мандрівними друкарнями", можливо вони „переносні", бо мандрувати друкарні не вміють). З них К. Ставровецький в 1618 році надрукував у Почаєві „Зерцало богословія", потім перейшов до Рахманова коло Крем'янця. Павло Домжив-Люткович почав друкарську працю у Чорній, Четвертні (тепер вже не існуючі місцевості) коло Луцька, та згодом Хрестовоздвиженське Братство в самім Луцьку також почало видавничу діяльність.

У першій половині XУIII сторіччя основано друкарню в Почаєві, що до 1830 року видала понад 300 назв, (включно з перевиданнями, деяких — кількакратно). Такі перевидання, тому що майже кожне чимось різнилося від першого, на нашу думку, слід уважати як нове видання). Довкола цієї друкарні ще дотепер ведеться

(Продовження на ст. 4)

ЩОБ НЕ СОННИМ СНИЛОСЬ...

Написав А. Драган

III.

Безславний XIII Конгрес

Ще коротко і загально про XIII Конґрес Українців Америки, що його — як уже згадано — головний предсідник УНСоюзу д-р Іван О. Флис у своєму звіті для членів назвав „безславним". До речі, в українському перекладі окреслення „інфамі" з англійського ориґіналу дещо злагіднено. „Інфамі" в дослівному українському перекладі — за словником Подвезька — значить: „ганьба, мерзота, ганебна поведінка". Знайомлячись з — можна б сказати — „множеством" того, що про цей Конґрес досі написано й опубліковано, уважливий і безсторонній учасник того Конґресу неодмінно прийде до висновку, що цей звіт д-ра Флиса є ще найповнішим і найвірнішим описом тієї події з усіх досі опублікованих. Як нам відомо, автор того звіту одержав сотні листів з ґратуляціями й подякою, як і з критикою та докорами. Це нормальне.

Але навряд чи можна — в рямках, прийнятих в цивілізованому світі норм, — вважати за „нормальні" відгуки і реакцію на цей звіт речників УНФронту, поведінку яких на тому Конґресі звітодавець описує і насвітлює критично. Досі ми не бачили і не читали ані одної речевої відповіді з того середовища на цей звіт, із звичайними наведеннями та доказами по лінії „неправдою є, натомість правдою є..." Зате прочитали кілька неймовірно непогамованих вибухів ненависти, люті, лайки та особистих очорнювань і навіть погроз авторові звіту, що не має не тільки виправдання, але й звичайного людського вияснення. Мова зокрема про дві статті: „'Демократія' п. Івана Флиса", підписана „Обсерватором-демократом" у торонтонському „Гомоні України" з 21-го січня ц.р., „'Журналіст' Іван Флис у дії" Михайла Веселовського у мюнхенському „Шляху Перемоги" з 25-го січня ц.р., та „За правильну політику" Юрія Підлісецького у мюнхенському „Шляху Перемоги" з 1-го лютого ц.р. Маймо надію, що це були індивідуальні і припадкові вибухи та що вони не є притаманні цілому середовищу, з якого вийшли і яке тепер — як це жартівливо говориться — навістила нова пошесть, що називається „флис-айтіс".

Крім звіту д-ра Флиса, обширніші інформації про сам Конґрес та його перебіг були надруковані в наших публікаціях у цій та інших країнах. Появились також редакційні та авторські коментарі й оцінки, очевидно діяметрально суперечні. Проте, кожний має право мати свою думку та її свобідно висловлювати, хоча того основного права демократії провід УВФронту для інакомислячих не признає.

Коли ж мова про саму інформацію про цей Конґрес, то вона в багатьох випадках — поза звітом д-ра Флиса — могла б, мабуть, послужити за клясичний приклад не тільки неповної інформації, але й повної дезінформації. Прикладів забагато, щоб їх наводити. Згадаймо тільки про деякі.

У повному коментарів і оцінок звідомленні про Конґрес, надрукованому в „Америці" з 17-го жовтня 1980 року, сказано, що „Конґрес закінчено переобранням проф. Лева Добрянського президентом УККА та обранням керівних органів УККА, які..." іт.д. Ані в тому звіті, ані ніде інде, ані в жадній іншій публікації не подано і ніхто досі не знає складу тих „керівних органів", крім трьох чи чотирьох осіб з Екзекутиви.

„Америка" в цьому не одинока. У „Свободі" з 22-го січня ц.р., читаємо ширше редакційне звідомлення про „Перше поконґресове засідання Крайової Ради УККА з участю президента Лева Добрянського та 64-ох членів...", але ані в тому числі, ані в жадному з попередніх видань досі не подано списка тих членів і кого, які організації, вони там репрезентують, а це ж уже четвертий місяць від Конґресу! Якщо так дальше піде, то незабаром уже й осідок УККА, замість дотеперішнього: „Ню Йорк" називатиметься: „Постій".

Це саме відноситься до резолюції. Ігнат Білинський у згадуваній статті „На грані громадської безвідповідальности" інформує, що „Конґрес схвалив теж одноголосно в резолюціях..." Ми були на Конґресі, ми належали до підготовчої перед Конґресом і до конґресової Резолюційної комісії, але про будь-які резолюції нічого не знаємо і нічого досі не читали, за виїмком повідомлення І. Білинського, що їх „одноголосно схвалено". Чому така засекреченість?

І ще про самий Конґрес. І. Білинський у статті „На грані громадської безвідповідальности" інформує:

> „Можна було сподіватися на Конґресі зудару політичних концепцій, чого однак не було, проте прийшло до зудару в неістотній справі збереження за двома братськими союзами ротаційної системи обов'язків екзекутивного заступника президента УККА..."

Натомість у мюнхенському „Шляху Перемоги" з 21-28-го грудня 1980 у повідомленні з Ню Йорку про відбутий там XIX З'їзд ООЧСУ читаємо, що на тому З'їзді:

> „,... Із ствердженнями про УККА виступив Ярослав Стецько, який сказав, що з погляду визвольної політики лінія ГУ ООЧСУ в УККА була правильною, творчою і конструктивною. Йшлося не про дрібниці, а про збереження чистоти української визвольної політики на XIII Конґресі Українців Америки і в системі УККА...".

Отже, про що „йшлося"? Про „неістотні справи", як це пише п. Білинський, чи про „збереження чистоти української визвольної політики", як каже п. Стецько?

Ще один приклад. І. Білинський, ствердивши, що на Конґресі „прийшло до зудару в неістотній справі збереження за двома братськими союзами ротаційної системи...", клясифікує як „неґромадську" поставу двох братських союзів, представники яких через це вийшли із залі конґресових нарад. Але як назвати його поставу в цій „неістотній справі", чому ж він не зрезиґнував з кандидатури на пост екзекутивного заступника президента УККА?

І ще „кілька слів" про дуже популярне в наших теперішніх суперечностях слово — кажемо: слово, а не поняття — демократія. Його вживається в усіх відмінках однини і множини, вживається на оборону власного поступування і на засуд поступування суперників, вживається там, де треба і не треба, з оправданої причини і без причини, вживається в „лапках" і без них. А все це нагадує давні середньошкільні часи, коли учні, для відвернення уваги катехита від їхніх збитків і неприготованости до лекції, морочили йому голову такими примітивними софізмами, як відомий про те, що Господь не є всемогучий, бо не може створити такого каменя, якого не міг би піднести. Приблизно по тій самій лінії проходить і жонґлювання в наших суперечностях словом „демократія" для заперечення поняття і системи демократії. Іншими словами, хто в УККА демократично не погоджується погодитись з намаганням речників УВФронту демократично заперечити непорушні свободи демократії, зокрема першу про свободу думки і вислову, той не є демократом, або „демократом" у знаках наведення. Тому то думаємо, необхідно („щоб не сонним снилось..."), бодай коротко пригадати суть демократії та її основні і непорушні засади, бо хоча у нас так багато про неї говориться, але можна мати поважні сумніви, чи її справді розуміється. Отже:

Найосновніше поняття сучасної демократії з'ясоване і базується на тому, що сказано в Деклярації Незалежности ЗСА, схваленій 4-го липня 1776-го року:

> „Ми вважаємо за самозрозумілі істини, що всі люди створені рівними; що Творець обдарував їх певними невід'ємними правами, до яких належать життя, воля і здобування щастя, що уряди встановляються між людьми на те, щоб забезпечити ці права...".

Абрагам Лінкольн оформив це у клясичну засаду „влади народу, через нарід і для народу", а Енциклопедія Брітанніка, наче б мала на думці нашу теперішню ситуацію, ще уточнила поняття „самозрозумілих істин" та

(Продовження на ст. 4)

Рік Романа Завадовича

На засіданні Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді (ОПЛДМ), яке відбулося 28-го січня 1981 року в Торонто, рішено визнати навчальний рік 1980-81 Роком Романа Завадовича, визначного письменника й поета, який в цьому році відзначає 60-річчя літературної діяльности. Цей заслужений письменник багатогранну плодовиту свою творчість присвятив нашим дітям і молоді. Українська громадськість повинна відзначенням ювілейних святкувань виявити свою вдячність корифеєві творчости для дітей, на якій виховувалися цілі покоління. Особливо наші школи на поселеннях, що користуються творчістю Ювіляра, повинні влаштовувати ці ювілеї, поєднуючи їх із конкурсами творчости Р. Завадовича, щоб у цьому році особливо лунало серед наших дітей цілюще слово славного письменника й поета дитячої творчости.

За матеріялами можна звертатися на адресу ОПЛДМ: Nashym Ditiam — OPLDM, c/o St. Mary's Credit Union, 278 Bathurs Street, Toronto, Ont. Canada, M5T 2S3, або на адресу Видавничого комітету: R. Zayac, 1040 N. Levitt St., Chicago, Ill. 60622.

ДЕБЮТАНТКИ КУ СУМ-АМЕРИКИ ІЗ СВОЇМИ ЕСКОРТАМИ У 1980 РОЦІ

Спілка Української Молоді Америки

XIX БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК КРАЙОВОЇ УПРАВИ СУМ-АМЕРИКИ

Субота, 14-го лютого 1981 року, год. 8:30 веч., Ню Йорк Статлер Готель (Террас Болрум)

У діяльності Крайової Управи СУМ-Америки, Баль Дебютанток увійшов вже у традицію річних сумівських імпрез. Ця небуденна імпреза приваблює своїм чаром та красою численну українську молодь та громадянство міста Ню Йорку й околиць, які дорожать вихованням свідомої української молоді.

Кульмінаційною частиною Балю — це представлення Дебютанток. Дебютантки — це члени СУМ, які своєю участю в Дебюті завершують період свого юнацького життя і вступають на шлях нового і творчого молодечого життя.

Момент представлення виповнений глибокою символікою, змістом та красою, що нагадує і зобов'язує кожну Дебютантку застановитись над її дальшим життєвим шляхом. З Цього приводу, невимовна радість, глибоке зворушення та дівоче переживання — закарбовується на ціле життя в серцях молодих дівчат.

Дебютом юних дівчат радіють їхні батьки, сумівські виховники та вся українська спільнота, які вітають їх в рядах повноправних членів українського суспільства. В цій хвилині зроджується почування гордости, що виросли молоді, дозрілі люди, які продовжуватимуть працю своїх попередників за нашу майбутність, майбутність української нації.

Церемонію представлення Дебютанток переводитимуть аранжери балю: ЕВГЕНІЯ КУЗЬМОВИЧ і БОГДАН ГАРГАЙ, яких до цього запросив Комітет Балю, що його очолює культурно-освітній керівник Крайової Управи СУМ-А КОРНЕЛЬ ВАСИЛИК.

До танців гратиме улюблена і широко відома оркестра „ІСКРА" з Йонкерсу, Н. Й.

Вступ на Баль: дорослі — 20.00 дол., молодь — 10.00 дол.

Дарка Бортник
Ірвінґтон, Н. Дж.

Христя Вархова
Ню Йорк, Н. Й.

Надія Глушко
Йонкерс, Н. Й.

Сузанна Гриб
Сиракюзи, Н. Й.

Наталка Ґошко
Йонкерс, Н. Й.

Ґеня Дубік
Ню Брітейн, Конн.

Наталка Закамарок
Ірвінґтон, Н. Дж.

Таня Закамарок
Ірвінґтон, Н. Дж.

Христина Калюк
Гартфорд, Конн.

Леся Канятин
Ню Йорк, Н. Й.

Ліда Кокольська
Ню Йорк, Н. Й.

Галина Кушлаба
Пассейк, Н. Дж.

Наталка Куцман
Гартфорд, Конн.

Стефанія Лучка
Пассейк, Н. Дж.

Галя Мазурик
Пассейк, Н. Дж.

Марійка Михалько
Пассейк, Н. Дж.

Даня Наугольник
Амстердам, Н. Й.

Надя Недоступ
Асторія, Н. Й.

Маруся Федорів
Бруклин, Н. Й.

Орися Химера
Ірвінґтон, Н. Дж.

Марійка Хомишак
Пассейк, Н. Дж.

Діяна О. Чіп
Бруклин, Н. Й.

Ліліянна Шкафаровська
Йонкерс, Н. Й.

Праці про друкарство...

(*Продовження зі стор. 2*)

дискусія про доцільність видань різними шрифтом і мовами. Нещодавно дослідник рукописної та орнаментації друкованої книги в Україні Яків Запаско прибдизно висловився так: У Почаєві видавано книжки різними мовами, як: церковнослов'янською, українською, польською, російською і латинською. Яка глибока була культура друкарів, складачів, коректорів та всього друкарського складу, що міг працювати в п'ятьох мовах.

Вернімося до Острога, в якому в тім часі була сильна українська група на чолі зі священиком Дем'яном Наливайком, братом полководця Северина Наливайка. Отець Дем'ян обстоював думку видати Біблію українською мовою, але мабуть,перемогла вища рація: дати для всього православного світу Біблію церковнослов'янською мовою, мовою, що об'єднувала всіх слов'ян. Перша „Читанка" видана в Острозі у 1578 році, була двомовна: грецько-церковнослов'янська. Досьогодні не можна дослідити, звідки до Острога прийшов грецький шрифт, хто в Острозі вивчав, чи знав греку. А коли були запрошені греки з Греції, це значить зв'язки не з „дикою північчю", а з народом античної культури. Це саме століттям пізніше появилося у Почаєві, — культура українського народу навіть досьогодні не дає йому загинути, — бож нижчої культури шантажі не можуть здобути душі народу.

Уже тих кілька прикладів, що їх ми знаходимо у працях д-ра Максима Бойка, доказує нам якою важливою справою є досліджувати з щирого українського погляду наше минуле, робити правильні висновки та вказувати на нестачі, які ще треба вивчити і відповідно насвітлити.

В обох працях подана бібліографія до українського друкарства взагалі. Знову в нас занедбана ділянка і навіть український інтелігент не дає цій ділянці належної оцінки. Знати шляхи до рідної історії, мови, літератури та культури народу, це ті двигуни, що постійно оновляють сили. Коли Муссоліні напав на Етіопію у 1937 році ми за цією країною щойно шукали на мапах, але цього не можна зробити з культурною Грецією, Римом, чи іншою европейською країною, що всюди на світових полицях бібліотек уже має віддавна розславлені свої книги.

Ось із такими думками вищеназваний автор і складає свої компіляції.

ЗАКОРДОННА ПРЕСА й засоби масової інформації зі здивуванням прийняли вістку, що президент Роналд Реґен настоює на номінації Вілліяма П. Кларка на першого заступника державного секретаря і то здається навіть проти волі ген. Александра Гейґа, який вже раніше заявив, що помічників до Державного департаменту повинен добирати він сам. Газети в Амстердамі, Лондоні, Йоганесбурґу, а навіть в Москві назвали Кларка „некомпетентним міністром у закордонній політиці", а совєтське аґентство ТАСС заявило, що „Кларк нічого не знає про справи закордонної політики."

„Щоб не сонним...

(*Продовження зі стор. 2*)

„невід'ємних прав". У гаслі: „Демократія. Історичний розвиток" написано:

> „Демократія є формою влади, базованої на самоуправлінні народу, а в новітніх часах на вільно обраних репрезентативних інституціях та виконавчій владі, відповідальній перед народом; та спосіб життя, опертий на основній настанові рівности всіх людей та їхніх рівних прав на життя, волю (включно із СВОБОДОЮ ДУМКИ І ВИСЛОВУ — підкреслення наше) та здобування щастя..."

Ми підкреслили подану в Брітанніці окрему згадку про свободу думки і вислову, бо ця свобода, точніше — її яскраве і послідовне заперечування речниками УВФронту в УККА з одного боку, а її оборона з другого становить головну суть тепєрішнього спору.

Найбільший парадокс у цьому всьому це обставина, що головним суперником цієї свободи думки і вислову є на нашому американському терені головна в системі УВФронту Організація Оборони Чотирьох Свобід України Інше діло, що ми при багатьох, переважно товариських нагодах пробували довідатись, чи члени ООЧСУ свідомі і знають, для оборони яких то свобід вони зорганізовані, і переконались, що багато з них, на жаль, того не знає. Тому, думаємо, не пошкодить ці свободи при цій нагоді назвати.

Отже, президент Френклін Деляно Рузвелт у своєму зверненні до Конгресу ЗСА в дні 6-го січня 1941 року сказав:

> „... У майбутніх днях, що їх ми стараємося забезпечити, ми очікуємо світу, опертого на чотирьох основних свободах.
>
> Першою є СВОБОДА СЛОВА І ВИСЛОВУ — всюди в світі;
>
> Другою є СВОБОДА КОЖНОЇ ЛЮДИНИ ПО СВОЄМУ МОЛИТИСЬ БОГОВІ — всюди у світі;
>
> Третьою є СВОБОДА ВІД НЕДОСТАЧ, що — перекладене на світові поняття — означає економічні зрозуміння, які забезпечили б кожній нації здорове мирне життя — всюди в світі;
>
> Четвертою є СВОБОДА ВІД СТРАХУ, що — у перекладі на світові поняття — означає світове зменшення озброєння до такої міри і в такий досконалий спосіб, що жадна нація не була б спроможна поповнити акт агресії проти будь-якого сусіда — денебудь у світі".

У світлі, того, що діється тепер у нашій громаді, що більше, навіть у світлі того, що д'ялося досі внутрі самої ООЧСУ — як про це свідчать зокрема деякі сьогодні вже архівні матеріяли, наприклад,деякі листи й заяви у свій час її голови й опісля почесного голови св.п. проф. Івана Ф. Вовчука — не тільки не виправдує назви Організації Оборони Чотирьох Свобід України, але цілком навпаки, цю назву заперечує, зокрема коли мова про першу свободу. Між іншим, підписаний два рази пропонував в УККА, щоб проф. І.Ф. Вовчукові, за його заслуги та вклад у розвиток нашої громадської і політичної думки, признати Шевченківську Грамоту Волі; раз формально перед попереднім XII Конґресом, і другий раз неформально (на формальність не було нагоди, про що подбав підготовчий Комітет) перед XIII Конґресом і вже по смерті св. п. проф. І. Вовчука. В обох випадках, формально і неформально, спротивився цьому І. Білинський.

(Продовження буде)

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У попередній частині статті „Щоб не сонним снилось", надрукованій у „Свободі" з 7-го лютого у реченні, що починається у другому рядку (згори) переносу на 4-ій сторінці переочено дві друкарські помилки. Правильно це речення має звучати: „Йшлося про те, чи ми в УККА респектуємо цю засаду і цей закон та „погоджуємось не погоджуватись", а чи дозволяємо речникам УВФронту зловжити фірмою УККА для поширення на цілу громаду встановлених і практикованих в самому Фронті цензури та засуду кожної іншої думки-концепції, якої не апробує провід.

Також у цитаті із статті „За український зміст боротьби, поданий при кінці того переносу, друге речення правильно має звучати: А це одна з найславніших дат української історії.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЯРОСЛАВ ВОЙНАРОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 472 Т-ва Пласт в Чікаґо, помер 21-го липня 1980 р. на 85-му р. життя. Нар. 1894 р. в Україні; членом УНС став у 1949 р. Залишив у смутку брата Романа, сестру Орисю, братанка Андрія та сестрінка Марка з родинами. Похорон відбувся 25 липня 1980 р. на цвинтарі св. о. Николая в Чікаґо.

Вічна Йому Пам'ять!
Стефанія Кочій, секр.

ІНЖ. ГРИГОРІЙ ВОЛОНСЬКИЙ, член УНС Відд. 437 Самопоміч в Рочестері, Н. Й., помер 4 серпня 1980 р. на 71-му р. життя. Нар. 1909 р. в Україні; членом УНС став у 1953 р. Залишив у смутку дружину Ірину, дочку Оксану і сина Романа з родинами. Похорон відбувся 8 серпня 1980 р. на цвинтарі Тельква, Брітіш Коломбія, Канада.

Вічна Йому Пам'ять!
М. Малинівський, секр.

АНН СКУБЯК, членка УНС Відд. 115 ім. Тараса Шевченка в Кентон, Огайо, померла 28-го серпня 1980 р. на 54-му р. життя. Нар. в 1926р. в Кентон, Огайо; членкою УНС стала в 1943 р. Залишила у смутку маму Марію, сестру і трьох братів. Похорон відбувся 30 вересня 1980 р. на цвинтарі Кальварія в Кентон, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро Бабич, секр.

ІВАН КУЦЬ, член УНС Відд. 301 ім. Дмитра Вітовського в Чікаґо, помер 8-го листопада 1980 р. на 84-му р. життя. Нар. 1896 р. в Україні; членом УНС став у 1949 р. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Людмилу з чоловіком о. Степаном, внука та 4 правнуків. Похорон відбувся 10 листопада на цвинтарі Елмвуд, Рівер Ґров, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!
Петро Врублівський, секр.

ДЖЕННІ ПАТРОНИК, членка УНС Відд. 145 св. Марії в в Алтунс, Па., померла 9 листопада 1980 р. на 67-му р. життя. Нар. 1913 р. в Алтунс, Па.; членкою УНС стала у 1946 р. Залишила у смутку сестру Марію Ужейн Ціммерман. Похорон відбувся 12 листопада на укр. кат. цвинтарі св. Марії в Алтун, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ЙОСИФ ТКАЧИШИН, член УНС Відд. 172 ім. Івана Франка у Віппані, Н. Дж., помер 14 листопада 1980 р. на 69-му р. життя. Нар. в 1911 р. в с. Дуків, пов. Золочів, Зах. Україна; членом УНС став у 1980 р. Залишив у смутку братового сина Юрка, доню Ліду і братову. Похорон відбувся на цвинтарі Ґейт оф Гевен, Іст Ґановер, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
В. Осадчук, секр.

ТОМАС АНТОШКІВ, член УНС Відд. 287 Т-ва Сини України в Джерзі Сіті, помер 25 листопада 1980 р. на 62-му р. життя. Нар. 1918 р. в Ню Йорку, Н. Й.; членом УНС став у 1959 р. Залишив у смутку дружину Вірджінію, сина Вілліяма Т. і дочку Каролин В. Похорон відбувся 29 листопада 1980 р. на цвинтарі Голі Крос в Норт Арлінґтон, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Богдан Ясінський, секр.

ПАВЛИНА ТЕСЛЮК, членка УНС Відд. 304 в Боффало, Н. Й., померла 20 листопада 1980 р. на 85-му р. життя. Нар. 1896 р. в Україні; членкою УНС стала у 1944 р. Залишила у смутку дочку Ірену та синів — Алберта, Вілліяма і Генрі. Похорон відбувся 25 листопада 1980 р. на цвинтарі Мт. Олівет в Тн. Тонаванда, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Мері І. Гнатик, секр.

ВАСИЛЬ СТАХОВЯК, член УНС Відд. 112 св. Марії в Парма, Огайо, помер 19 листопада 1980 р. на 64-му р. життя. Нар. 1916 р. в Клівленд, Огайо; членом УНС став у 1964 р. Залишив у смутку дружину Аннету, сина Кеннет, дочку Донеллі і 2 внуків. Похорон відбувся 22 листопада 1980 р. на цвинтарі свв Петра і Павла в Парма, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Мері Капраль, секр.

КАТЕРИНА ҐЕРЕҐА, членка УНС Відд. 316 в Рочестері, померла 15 листопада 1980 р. на 81-му р. життя. Нар. 1899 р. в Путятинцях, пов. Рогатин; членкою УНС стала у 1921 р. Залишила у смутку синів: Докіма і Била. Похорон відбувся на цвинтарі Голі Сепалчер в Рочестері, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

МИХАЙЛО КИЯНЧУК, член УНС Відд. 292 св. Івана Хрестителя в Детройті, Міч., помер 1 листопада 1980 р. на 60-му р. життя. Членом УНС став у 1937 р. Залишив у смутку дружину Еллен, дітей: Михайла, Ґордон, Лінду і Деббі, 6 внуків, маму Анну, брата Едвіна і сестру Марію. Похорон відбувся 4 листопада 1980 р. на цвинтарі ст. Гедвіґ в Дірборн Гайтс, Міч.

Вічна Йому Пам'ять!
Стелла Федик, секр.

МИРОН КРАВЕЦЬ, член член УНС Відд. 130 св. Володимира в Ню Йорку, помер 4 жовтня 1980 р. на 92-му р. життя. Членом УНС став у 1928 р. Залишив у смутку сестрінка Павла Галатина. Похорон вінбувся на цвинтарі Кальварії в Квінс, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Юрій П. Юрків, секр.

ІВАН ІВАНИНА, член УНС Відд. 333 С-во св. Анни в Бервік, Па., помер 3 листопада 1980 р. на 67-му р. життя. Нар. 1913 р. в Скрентон, Па.; членом УНС став у 1937 р. Залишив у смутку дружину. Похорон відбувся 5 листопада 1980 р. на цвинтарі св. Марії в Бервік, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Марція Боберскі, секр.

ЕВГЕН Р. СВЕК, член УНС Відд. 206 Т-ва Запорозька Січ у Вунсакет, Р. Ай., помер 25 листопада 1980 р. на 72-му р. життя. Нар. 1903 р. в Україні; членом УНС став у 1940 р. Залишив у смутку дружину Ріту, 4 синів: Евгена, Петра, Павла і Ричарда; 3 доньки: Анґелю, Мілдред і Сильвію, 5 сестер, 30 внуків і 9 правнуків. Похорон відбувся 25-го листопада 1980 р. на цвинтарі св. Карла в Блекстон, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!
Леон Гардінк, секр.

ВАСИЛЬ ФРАНКО (братанок письм. Івана), член УНС Відд. 27 Т-ва Орлик в Ірвінґтоні, Н. Дж., помер на 80 р. життя. Нар. 1899 р. в Нагусвичах, Україна; членом УНС став у 1952 р. Залишив у смутку дружину Марію, дочки Мирославу і Нионілю та сина Зенона. Похорон відбувся 9 грудня на цвинтарі св. Андрія у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Лапичак, секр.

ВОЛОДИМИР ТРОНЬ, член УНС Відд. 353 Запорозька Січ в Ню Бронсвік, Н. Дж., помер 11 грудня 1980 р. на 67-му р. життя. Нар. 1913 р. в Комарні, Зах. Україна; членом УНС став у 1963 р. Залишив у смутку дружину Ірену, синів: Ігоря з дружиною Тамарою, Романа, 2 внучки, ближчу та дальшу родину в Україні та в ЗСА. Похорон відбувся 13 грудня 1980 р. на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку.

Вічна Йому Пам'ять!
Дарія Оріховська, секр.

МИХАЇЛ ГУЛОВАТИЙ, член УНС Відд. 441 ім. Тараса Шевченка в Тандер Бей, Онт., Канада, помер 8 листопада 1980 р. на 76-му р. життя. Нар. 1904 р. у Варваринці, Україна; членом УНС став у 1964 р. Залишив у смутку дружину Теклю, дочку Евелин та рідню в Україні. Похорон відбувся 12-го грудня 1980 р. на цвинтарі св. Андрія в Тандер Бей, Онт.

Вічна Йому Пам'ять!
Д. Заневич, секр.

● РОЗШУКИ ●

ПЕТРА ШЕҐДУ
з села Волоки біля Сіняви.

Україна — пошукує

МИХАЙЛО НАГІРНИЙ
2108 W. Maple Rd.
Flint, Mich. 48507

ФЕДІР ЗІНЧЕНКО
розшукує брата
ІВАНА ЗІНЧЕНКА
з м. Овруч, Житомирська обл., Україна. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
FEDOR ZYNCZENKO
166 Steuben Street
Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-3858

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 13-го ЛЮТОГО 1981 р.

НЮАРК-ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Зап. Січ 371 Відд., о год. 7-ій веч., в залі УНДому в Ірвінґтоні. Проситься чл. платити свої чл. вкладки на зборах Відділу або висилати чеком на адресу фін. секретаря. Julian Baraniuk, 159 Melrose Ave., Irvington, N.J. 07111. Tel.: 372-2266. — Управа.